

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

DERSLER CEPTE

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 12

ÜNİTE

ŞİİR

KONU

- Garip Şiiri
- İkinci Yeni Şiiri
- Dinî Değerleri, Geleneğe Duyarlığı ve Metafizik Anlayışı Öne Çıkaran Modern Şiir
- 1960 Sonrası Toplumcu Eğilimleri Yansıtan Şiir
- 1980 Sonrası Türk Şiiri
- Cumhuriyet Sonrası Halk Şiiri

DERSLER CEPTE 4. SAYI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 12. SINIF

ISBN 978-975-11-6636-4

Genel Yayın Yönetmeni

Halil İbrahim TOPÇU

Yayın Koordinatörü

Dr. Yasin ELÇİ

Yazar Ekibi

Gül GÜNDOĞDU, Öğretmen
Ayşen ÖZTAŞ ÇELİK, Öğretmen
Banu İLHAN, Öğretmen
Beste ERDEMOĞLU, Öğretmen
Fadime AYDINTÜRK, Öğretmen
Mustafa ÖZDAMAR, Öğretmen
Nedret YILDIZHAN, Öğretmen
Orhan GÖZÜBÜYÜK, Öğretmen
Safiye YILMAZ, Öğretmen
Sündüs ÇANKAYA, Öğretmen

Dizgi - Tasarım Ekibi

Çağlayan Volkan YILDIZ, Öğretmen
Beste ERDEMOĞLU, Öğretmen

Türkçe yayın hakları MEB, 2023

Tüm yayın hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz ve kullanılamaz.

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlahî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif ERSOY

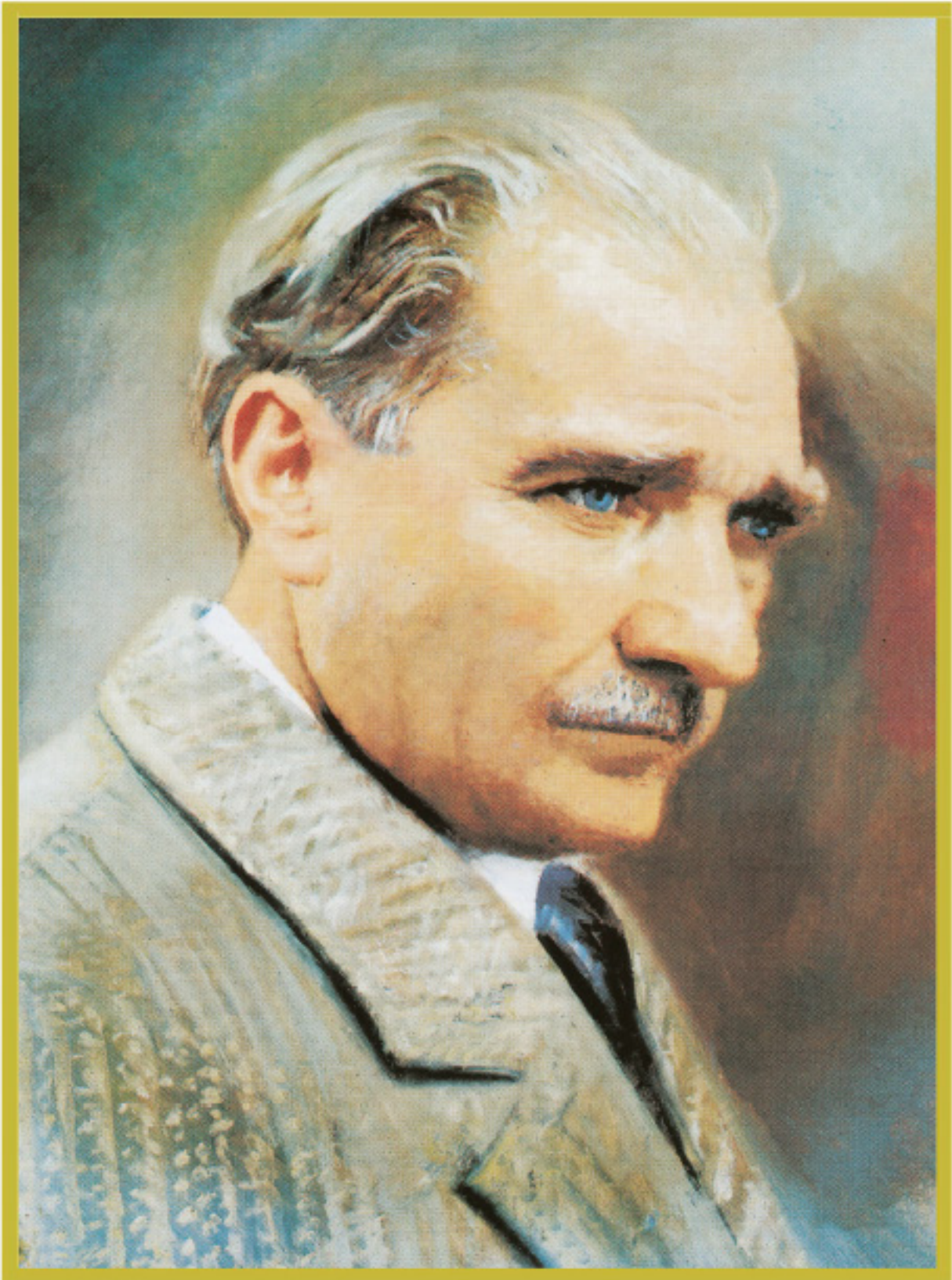
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaît bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gâflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

Ön Söz	8
Garip Şiiri	10
İkinci Yeni Şiiri	11
Açık Uçlu Sorular - Garip Şiiri / İkinci Yeni Şiiri	13
Çoktan Seçmeli Sorular - Garip Şiiri / İkinci Yeni Şiiri	14
Dinî Değerleri, Geleneğe Duyarlılığı ve Metafizik Anlayışı Öne Çıkaran Modern Şiiri	15
1960 Sonrası Toplumcu Eğilimleri Yansıtan Şiir	16
Açık Uçlu Sorular - Şiir	17
Çoktan Seçmeli Sorular - Şiir	18
1980 Sonrası Türk Şiiri	19
Cumhuriyet Sonrası Halk Şiiri	19
Açık Uçlu Sorular - 1980 Sonrası Türk Şiiri / Cumhuriyet Sonrası Halk Şiiri	20
Çoktan Seçmeli Sorular - 1980 Sonrası Türk Şiiri / Cumhuriyet Sonrası Halk Şiiri	21
Cevap Anahtarı	22

Değerli Öğretmenler ve Sevgili Öğrenciler,

Sizler için hazırlanan Dersler Cepte fasiküllerinde tüm derslerdeki aylık konu özetlerini bulacaksınız. Gerek yazılılara hazırlanırken gerek konu tekrarı yaparken Dersler Cepte fasikülündeki konu özetleri size yol gösterecektir. Konu özetlerinin maddeler hâlinde ve görsel ağırlıklı olması bilgilerinizin kalıcı olmasında kolaylık sağlayacaktır. Konu özetlerinin yanında “Hatırlayalım, Kritik Bilgi, Dikkat, Faydalı Linkler, Araştırma, Bir Örnek de Sen Ver, Biliyor Musunuz?, Filozof Der ki, Felsefe Sözlüğü, Haritada Bulalım” gibi bölümlerle konuların en önemli noktalarını ve ilgi çekici yanlarını görmüş olacaksınız. Böylece eğlenirken aynı zamanda da bilgilerinizi pekiştirme fırsatı bulacaksınız.

Açık uçlu ve çoktan seçmeli sorularla tekrar ettiğiniz bilgileri kullanabileceksiniz. Karekodlar aracılığıyla çoktan seçmeli soruların video çözümlerini izleyerek sorulara anında dönüt alabileceksiniz. Her konuyla ilgili çıkmış soruların yer alması da üniversiteye hazırlık yolculuğunda sizlere rehberlik edecek ve işlediğiniz konuların ne kadar önemli olduğuna dair fikir verecektir. Ayrıca OGM Materyal web sitesi, yardımcı kaynaklar.meb.gov.tr ve eba.gov.tr adresleri üzerinden fasiküllerimize kolay ulaşma imkânına sahip olacaksınız.

Millî Eğitim Bakanlığı olarak alanında yetkin uzmanlarca titizlikle hazırlanmış ve denetimden geçmiş olan Dersler Cepte fasikülleriyle öğrenci ve öğretmenlere derslerin işlenişi ve tekrarı noktasında katkı sunulması amaçlanmaktadır.

Halil İbrahim TOPÇU
Ortaöğretim Genel Müdürü

Neler Öğreneceğiz?

Dersler Cepte'nin "Konu Özeti" bölümünde Garip şiirini, İkinci Yeni şiirini, dinî değerleri, geleneğe duyarlılığı ve metafizik anlayışı öne çıkaran modern şiiri, 1960 sonrası toplumcu eğilimleri yansıtan şiiri, 1980 sonrası Türk şiirini, Cumhuriyet sonrası halk şiirini öğreneceksiniz. "Hatırlayalım" bölümünde geçmişe dair bilgilerinizi anımsayacaksınız. "Kritik Bilgi" başlığında konu kapsamında özellikle dikkat etmeniz gereken bilgilere ulaşabilirsiniz. İlginç bilgiler ise sizleri "Biliyor musunuz?" başlığında karşılayacak. Derslerinizde kullanabileceğiniz internet sitelerine de "Faydalı Linkler" bölümünden ulaşabilirsiniz.

GARİP ŞİİRİ

İKİNCİ YENİ ŞİİRİ

DİNİ DEĞERLERİ, GELENEĞE DUYARLIĞI VE METAFİZİK ANLAYIŞI ÖNE ÇIKARAN MODERN ŞİİR

1960 SONRASI TOPLUMCU EĞİLİMLERİ YANSITAN ŞİİR

1980 SONRASI TÜRK ŞİİRİ

CUMHURİYET SONRASI HALK ŞİİRİ

KELİME ANLAM

TYT TÜRKÇE SORULARININ KONULARA GÖRE DAĞILIMI

ÜNİTE	KONU	2018	2019	2020	2021	2022	TOPLAM SORU SAYISI	
		TYT	TYT	TYT	TYT	TYT		
12. SINIF	GİRİŞ	DİLİN TARİHİ SÜREÇ İÇERİSİNDEKİ DEĞİŞİMİNİ ETKİLEYEN SEBEPLER	-	-	-	-	-	-
		İLK ÖRNEKLERDEN GÜNÜMÜZE TÜRKÇENİN ÖNEMLİ SÖZLÜKLERİ	-	-	-	-	-	-
	HİKÂYE ŞİİR	SÖZCÜKTE ANLAM	3	3	4	4	4	18
	ROMAN TİYATRO DENEME	PARAGRAFTA ANLAM	23	22	26	25	26	122
	GİRİŞ HİKÂYE ŞİİR ROMAN TİYATRO DENEME	YAZIM KURALLARI	2	2	2	2	2	10
		NOKTALAMA İŞARETLERİ	2	2	2	2	2	10
	CÜMLEDE ANLAM	3	3	3	3	3	15	
							175	

AYT TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI SORULARININ KONULARA GÖRE DAĞILIMI

ÜNİTE	KONU	2018	2019	2020	2021	2022	TOPLAM SORU SAYISI
		AYT	AYT	AYT	AYT	AYT	
GİRİŞ	EDEBİYAT İLE FELSEFE İLİŞKİSİ	-	-	-	-	-	-
	EDEBİYAT İLE PSİKOLOJİ İLİŞKİSİ	-	-	-	-	-	-
HİKÂYE	1960 SONRASI HİKÂYE	-	-	-	-	-	-
	KÜÇÜREK HİKÂYE	-	-	-	-	-	-
ŞİİR	CUMHURİYET DÖNEMİ SAF ŞİİRİ	-	-	-	-	-	-
	CUMHURİYET DÖNEMİ'NDEN (1923-1960) TOPLUMCU EĞİLİMLERİ YANSITAN ŞİİR	-	-	-	-	-	-
	MİLLÎ EDEBİYAT ANLAYIŞINI YANSITAN ŞİİR	-	-	-	-	-	-
	GARİP HAREKETİ	-	1	2	-	-	3
	II. YENİ	-	-	-	1	-	1
	DİNİ DEĞERLERİ, GELENEĞE DUYARLIĞI VE METAFİZİK ANLAYIŞI ÖNE ÇIKARAN ŞİİR	-	-	-	-	-	-
	1960 SONRASI TOPLUMCU EĞİLİMLERİ YANSITAN ŞİİR	-	-	-	-	-	-
	1980 SONRASI TÜRK ŞİİRİ	-	-	-	-	-	-
	CUMHURİYET SONRASI HALK ŞİİRİ	-	-	-	-	-	-
ROMAN	CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK ROMANI (1923-1950)	-	-	-	-	-	-
	CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK ROMANI (1950-1980)	-	-	-	-	-	-
	1980 SONRASI TÜRK ROMANI	-	1	-	-	-	1
	TÜRK DÜNYASI EDEBİYATI ROMANI	-	-	-	-	-	-
DÜNYA EDEBİYATI ROMANI	-	-	-	-	-	-	
TİYATRO	1950 SONRASI TİYATRO	-	-	-	-	-	-
DENEME	DÜNYA EDEBİYATINDA DENEME	-	-	-	-	-	-
	CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE DENEME	-	-	-	-	-	-
SÖYLEV	İSLAMİYET'İN KABULÜNDEN ÖNCEKİ TÜRK EDEBİYATINDA SÖYLEV	-	-	-	-	-	-
	İSLAMİYET ETKİSİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATINDA SÖYLEV	-	-	-	-	-	-
ANLAM BİLGİSİ	4	3	6	6	6	25	
							30

Yukarıdaki tablo YKS sorularının son beş yıla göre dağılımını göstermektedir. ÖSYM, YKS sorularını bütün kazanımlara ve konulara yönelik belirleyebilir.

GARİP ŞİİRİ (I. YENİ)

Orhan Veli Kanık, Melih Cevdet Anday ve Oktay Rifat Horozcu üçlüsü; şiirde var olan aşırı duygusallığa, şairaneliğe, biçimciliğe, basmakalıp söyleyişe başkaldıran şiirlerini “Garip” adıyla bir kitapta birleştirir.

- Şiirde her türlü kurala ve önceden belirlenmiş kalıplara karşı çıkmışlardır.
- Şiirde o döneme kadar işlenmemiş konuları ele alırlar.
- Şiirde ölçü, uyak ve dördlüğe karşı çıkmışlardır.
- Mecazlı söyleyişleri, şairaneliği, söz sanatlarını reddetmişlerdir.
- Konuşma dili ile sıradan konuları işlerler.
- Halk deyişlerinden yararlanırlar.
- Toplumsal yergiye (satir) yer verirler.
- Günlük hayat, sıradan insanların problemleri, yaşama sevinci ve hayattaki gariplikler şiirlerinin başlıca konularıdır. (Orhan Veli'nin *Kitabe-i Seng-i Mezar* şiirinde bunu belirgin bir şekilde görebiliriz.)
- Sürrealizm ve dadaizmden etkilenmişlerdir.

Hatırlayalım

Dadaizmden etkilenen Garipçiler şiirde her türlü kurala karşı çıkmışlar, şiirde aydınların duygularını ve yaşamlarını anlatmak yerine sıradan halkın günlük yaşamlarını anlatmayı tercih etmişlerdir. Orhan Veli ve arkadaşlarının bu düşünceleri geleneğe bağlı olan sanatçılar tarafından şiiri basitleştirdikleri endişesiyle eleştirilir.

Kritik Bilgi

Garip Hareketi'nin getirdiği yenilikler Türk şiirinde yeni bir başlangıç kabul edilir. Sonraki yıllarda Oktay Rifat ve Melih Cevdet'in bu düşünceden uzaklaştığı görülür. Orhan Veli ise tek başına bu düşünceleri devam ettirir.

Dikkat!

Garip Hareketi şairleri “basitlik, sadelik ve alelade” ilkesini benimsemişlerdir.

Garip şiir anlayışı, Türk edebiyatında özellikle 1940-1954 yılları arasında şu sanatçılarla temsil edilmiştir:

ORHAN VELİ KANIK

MELİH CEVDET ANDAY

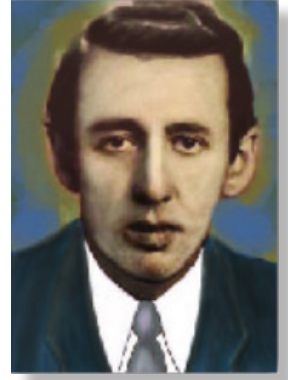
OKTAY RİFAT HOROZCU

ORHAN VELİ KANİK (1914-1950)

Garip hareketini başlatmıştır. Son nefesine kadar hareketin ilkelerine bağlı kalmıştır. Şiir sanatına ait klasik biçimlerin dışına çıkarak modern Türk şiirinin olanaklarını genişletmiştir. Her türlü sözcüğün şiire girebileceğini göstermiş, günlük konuşma dilini kullanmıştır. Şiiri sokağa yönlendirmiştir. Şiirlerinde sıradan insanları; insanın basit ama sevgi dolu yaşamını, aşklarını, acılarını, kaygılarını işlemiştir. Çocukluğa özlem, doğa, deniz, İstanbul sevgisi, kaldırımlar, balıklar onun şiirlerinde ele aldığı konulardandır. Şiirlerinde derin bir "ironi" vardır. Espri ve nükteye yer vermiştir. Bir dönem "Mehmet Ali Sel" takma adını kullanmıştır. 1947'de *Yaprak* adlı dergiyi çıkarmıştır. 1949'da Nasrettin Hoca'nın 72 fıkrasını şiir biçimine getirmiştir. 1948'de La Fontaine'in fabllarını çevirmiş, bunun dışında da çeviriler yapmıştır.

Şiir: *Garip*, (O. Rifat ve M. Cevdet ile birlikte), *Vazgeçemediğim*, *Destan Gibi*, *Yenisi*, *Karşı*, *Bütün Şiirleri*

OKTAY RİFAT HOROZCU (1914-1988)

Cumhuriyet Dönemi şairlerinden olan sanatçı, Garip topluluğunun kurucularındandır. Yalın bir dille yazdığı şiirlerinde espriler, ironiler ve şaşırtıcı buluşlar göze çarpmaktadır. Garip şiirinin kurucularından olmasına rağmen sanat hayatı farklı çizgilerde devam etmiştir. Garip etkisinde yazdığı dönemler toplumcu şiire ve halk şiiri anlayışlarına yaklaştığı olmuştur. 1956 yılında yayımladığı *Perçemli Sokak* isimli eseriyle "İkinci Yeni" çizgisine kaymış hatta bu şiir anlayışını kendisinin başlattığını iddia etmiştir. Roman ve tiyatro türlerinde de eserler yazmıştır. 1954'te *Karga ile Tilki* ile "Yeditepe Şiir Armağanı"nın sahibi olmuştur.

Şiir: *Garip*, *Yaşayıp Ölmek*, *Aşk ve Avarelik Üstüne Şiirler*, *Güzelleme*, *Aşağı Yukarı*, *Karga ile Tilki*, *Perçemli Sokak*, *Aşk Merdiveni*, *Elleri Var Özgürlüğün*, *Şiirler*, *Çobanlı Şiirler*, *Bir Cıgara İçimi*

MELİH CEVDET ANDAY (1915-2002)

Orhan Veli ve Oktay Rifat'la beraber Garip Hareketi'ni başlatan Melih Cevdet; bu topluluğun akılcı ve toplumsal çizgide eser veren, şiirini duygudan daha çok aklın egemenliğine bırakmış olan önemli bir şairidir. Garip Hareketi'ne bağlı kaldığı ilk şiirlerinde uyak ve ölçü kaygısı olmadan eserler vermiş, fikirlerini geliştiren "duygu" anlayışıyla Orhan Veli ve Oktay Rifat çizgisinden ayrılmıştır. Yalın bir dil kullanan sanatçının eserlerinde güzel günlere özlem vardır. Toplumsal ve kavgacı bir şiire de yönelen sanatçı, çeşitli şiirlerinde toplum ve insan değerlerini savunmuştur. Şiir hayatının 1960 sonrası döneminde *Kolları Bağlı Odysseus* adlı şiirinden başlayarak mitolojik unsurlara yönelmiş, eserlerinde Eski Yunan ve Doğu kültürlerinden izlere rastlanmıştır. Şiir, roman, deneme, tiyatro, gezi, anı gibi çeşitli türlerde eserler vermiş ancak özellikle şiirleri ile tanınmıştır. 1946'dan sonra sanatını romantik öğelerden kurtararak sosyal temellere dayandıran sanatçı; düşünceye, akla dayanan şiirler yazmıştır. Bir dönem Yunan mitolojisinden yararlanmıştır. 1950'den sonra yazdığı şiirlerde imge ve sembeler değer kazanmaktadır. Sözcük seçimine dikkat etmiştir.

Şiir: *Garip*, *Rahatı Kaçan Ağaç*, *Telgrafhane*, *Yan Yana*, *Tanıdık Dünya*, *Yağmurun Altında*, *Kolları Bağlı Odysseus*, *Göçebe Denizin Üstünde*, *Teknenin Ölümü*, *Sözcükler*, *Ölümsüzlük Ardında Gilgamiş*, *Güneşte*

Dersi İzleyelim

Garip Akımı (Birinci Yeni)
Ders Anlatım Videosu

İKİNCİ YENİ

İkinci Yeni, 1950'den sonra Garip Hareketi'ne karşı doğmuş bir harekettir. Fakat İkinci Yeni şiirinde Garip gibi eş zamanlılık ve iş birliği yoktur. "Yeditepe" ve "Pazar Postası" gibi dergilerde birbirlerinden bağımsız şairlerin zaman içerisinde arayış ve benzerliklerinin ortaklığıdır İkinci Yeni.

İkinci Yeni Şiirinin Özellikleri

- İkinci Yeniciler; şiirlerinde söz sanatlarına, alışılmamış bağdaştırmalara yer verirler.
- Halk şiirinden ve folklorik öğelerden yararlanmazlar.
- Şiirde anlamdan çok söyleyişe önem vermiş, içerikten çok biçimi önemsemişlerdir.
- Şiirde imgeli bir anlatımı tercih etmiş, çağrışım gücü yüksek sözcüklere yer vermişlerdir.
- Şiirde hayal gücünü etkin tutarlar. İnsanın yalnızlığını ve buhranlarını işlerler.
- Bilinçaltını ön plana alıp şiirde aklın, ahlaki endişelerin uzağında bir bakış açıları vardır.
- Uyak ve ölçü kullanmamış, serbest şiiri tercih etmişlerdir.
- Garip şiirindeki usçuluğun karşısına akıl dışı imgelerle çıkarlar, hikâye unsurunu yok sayarlar.
- Sözcükleri gerçek anlamının dışında kullanıp hiç duyulmamış sözcükler icat ederek söz dizimini zorlamışlardır. (üvercinka, mısrıkalyoniğne...)
- İkinci Yeni şiirinin ön plana çıkan temsilcileri şunlardır:

CEMAL SÜREYA (1931-1990)

İkinci Yeni'nin önemli kuramcılarındandır. Geleneğe karşıdır ve "Şiir anayasaya aykırıdır." der. Yoğun bilgilerini sentezleyerek bol imgeli, oldukça çarpıcı, kendine özgü, bir şiir anlayışı geliştirmiş ve unutulmaz eserler vermiştir. İçinde bulunduğu çevreyi açık ve ironikli bir üslupla anlatmıştır. Nesir yazılarında devamlı yeni sorular türetir. Denemelerinde ise kendisinden çok başka şairler üzerinde yoğunlaşır.

Şiir: *Üvercinka, Göçebe, Beni Öp Sonra Doğur Beni, Sevda Sözleri, Sıca Nal, Güz Bitiği*

TURGUT UYAR (1927-1985)

Halk deyişleri ile yüklü, ölçülü ve uyaklı yazdığı ilk şiirlerinde kişisel yaşantısını ön planda tutmuş; aşk, ölüm, ayrılık temalarını işlemiştir. Sonraki eserlerinde toplum ve törelerle çatışan bireylerin yenilgisini, kurtuluş çabalarını araştırmış ve şiirde konudan, hikâyeden uzaklaşarak II. Yeni'nin önde gelen savunucularından olmuştur. Söyleyişi, yoğun hayal gücü, şaşırtıcı tamlamaları onu öne çıkarır. Şair; sanat eserlerinden fayda beklenmemesi gerektiğini, insanlar gibi şiirin de bir "çıkılmaz" içerisinde olduğunu söyler. Nesre yakın, uzun şiirler yazan şair; lirik şiirin sınırlarını genişletir.

Şiir: *Arz-ı Hal, Türkiyem, Dünyanın En Güzel Arabistanı, Tütünlük, Islak, Her Pazartesesi, Divan, Toplandılar, Kayayı Delen İncir, Dün Yok mu, Büyük Saat*

EDİP CANSEVER (1928-1986)

İkinci Yeni içinde en çok ve en uzun süre şiir yazan sanatçıdır. Şiirde tiyatrodan yararlanır. (*Nerde Antigone, Tragedyalar, Çağrılmayan Yakup*) Gençlik şiirlerini *İkinci Üstü* adlı kitabında toplayan şair; bu şiirlerinde varlıklı, her şeye yaşama sevinci ile bakan bir genci anlatır. *Dirlik Düzenlik*'te ise kendine özgü bir şiir dili oluşturmuştur. Daha sonra kapalı, tamamıyla soyut bir şiir anlayışına yönelmiş; 1963 yılından itibaren ise toplumcu, maddeci ve açık bir şiir ortaya koymuştur. "Şiiri akılla okumak" gerektiğini belirten şair, anlamsız şiirin karşısında olmuştur. Her döneminde değişik bir üslup arayışına girmiş "Dize işlevini yitirdi." diyerek çeşitli tartışmalara sebep olmuştur.

Şiir: *İkinci Üstü, Dirlik Düzenlik, Yerçekimli Karanfil, Umutsuzlar Parkı, Petrol, Nerde Antigone, Tragedyalar, Çağrılmayan Yakup, Kirli Ağustos, Ben Ruhi Bey Nasılım, Sevda ile Sevgi, Şairin Seyir Defteri, Bezik Oynayan Kadınlar, Oteller Kenti*

İLHAN BERK (1918-2008)

İlk şiirlerinde hece vezni ve kafiyeyi kullanmış; sonraları serbest şiire yönelerek nesre yaklaşan, çağrışımların bol olduğu, anlamsız, kapalı bir şiir anlayışı benimsemiştir. Şiirde tamamıyla konuyu yok etme çabası vardır. Şiiri düzyazıya yakınlaştıran örneklerin yanında, Doğu şiirinin klasik kalıplarını da denemiş; beyit ve türkü biçimlerinden de yararlanmıştır. Onun şiirlerinde İkinci Yeni'nin folklor karşı anlayışına rağmen folklor ait unsurlar, mitoloji ve zengin çağrışımlar vardır. Her şeyi kendine göre yorumlar. Sanatında, dilinde, anlayışında hep değişim içindedir. "Şiir anlam için yazılmaz." görüşünü ısrarla savunmuştur. Soyut şiiri uç noktalara taşır.

Şiir: *Güneşi Yakanların Selamı, İstanbul, Günaydın Yeryüzü, Türkiye Şarkısı Köroğlu, Galile Denizi, Çivi Yazısı, Otağ, Mısrıkalyoniğne, Aşkane, Taşbaskısı, Şenlikname, Atlas, Kül, İstanbul Kitabı, Kitaplar Kitabı, Deniz Eskisi, Delta ve Çocuk, Galata, Güzel Irmak, Pera, Dün Dağlarda Dolaşım Evde Yoktum, Avluya Düşen Gölge, Şeyler Kitabı Ev, Çok Yaşasın Sayılar...*

ECE AYHAN (1931-2002)

İkinci Yeni'nin biçim ve içerik yönünden en özgün şairlerindedir. Şiirin bir hayal sanatı olduğunu düşünür. Kendine özgü sözcük ve cümleler kullanır. Dilin olanaklarının ötesinde çok farklı bir imge dünyası oluşturur. Söz diziminde farklılıklara gider. Kitaplarının adları bile okuyucuya ilginç gelmiştir. Aklın sınırlarını aşan, sürrealizmi çağrıştıran bir kurgu, karanlık bir bakış açısı vardır. İkinci Yeni şiiri adı yerine "Sivil Şiir" önerir. Sivil şiir, sıkı şiir, etik ve sıra dışılık gibi kavramlar üzerinde durmuştur.

Şiir: *Kınar Hanım'ın Denizleri, Bakışsız Bir Kedi Kara, Ortodoksluklar, Devlet ve Tabiat, Yort Savul (Toplu Şiirler), Zambaklı Padişah, Çok Eski Adıyıldır, Sivil Şiirler, Son Şiirler*

SEZAI KARAKOÇ (1933-2021)

İkinci Yeni akımında özel bir yeri vardır. "Diriliş" dergisini çıkarır. Şiirlerinde İslami düşünceyi modern şiirdeki gerçeküstülikle kaynaştırır. Mistisizmden, evliya-enbiya kıssalarından yararlanır. Çarpıcı benzetme ve imgelerle, denenmemiş sentezlere ulaşmıştır. Yeni, kapalı ve karanlık bir imge evreni vardır. Cemal Süreya onun şiirleri için "Kırık bir Verlaine" der. 2007'de Kültür ve Turizm Bakanlığının "Kültür ve Sanat Büyük Ödülü"nü almıştır.

Şiir: *Hızır'la Kırk Saat, Taha'nın Kitabı, Gül Muştusu, Körfez, Şahdamar, Sesler, Zamana Adanmış Sözler, Ayınlar, Çeşmeler, Leyla ile Mecnun, Ateş Dansı, Alın Yazısı Saati, Monna Rosa, Karayılan, Gün Doğmadan (Şiirlerin Toplu Basımı)*

Çeviri Şiir: *Batı Şiirlerinden, İslâm'ın Şiir Anıtlarından*

1. Garip Hareketi'nin en belirgin özellikleri nelerdir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. İkinci Yeni şairlerinin şiirde amaçladıkları nedir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Dersi İzleyelim

İkinci Yeni
Ders Anlatım Videosu

1. Aşağıdakilerden hangisi Garip şiirinin bir özelliği değildir?

- A) Ölçü ve kafiyeye karşı çıkmıştır.
- B) Sıradan insanlar şiire konu edilmiştir.
- C) Halk deyişlerinden yararlanılmıştır.
- D) Sürrealizm ve Dadaizmden yararlanılmıştır.
- E) İdeolojik ve tezli şiirler yazılmıştır.

2. Öz ve biçim dengesini yetkinliğe ulaştırarak asıl kişiliğini bulduğu kitabının *Galile Denizi* olduğu söylenebilir. Bu kitabındaki şiirlerle başlayan soyutlama eğilimleriyle İkinci Yeni'nin başlıca şairleri arasında yer almıştır. Batı şiirinin rondo gibi türlerinin denendiği *Çivi Yazısı*'ndaki arayışları *Mısırkalyoniğne*'de letrizme varıyor. *Âşıkane*'de bu kez Doğu şiirinin klasik şiir yapılarını deneyen, beyit ve türkü biçimlerinden yararlanan sanatçının şiiri Şenlikname'de iyice düzyazıya yaklaşmaktadır. Çok kısa ve soyut şiirlerin yer aldığı *Taşbaskısı*'ndan sonra Atlas'ta somut nesnelere, doğabilime ilgisi gözlemleniyor. Bu yapıtı, onun özellikle biçim alanında sentez kitabıdır. *Kül*'de de aynı özellikleri sürdürüyor. Araştırmacı kişiliği, özgün duyarlıkları ve buluşlarıyla sanatçı 20. yüzyıl Türk şiirinin en önemli şairleri arasındadır.

Bu parçada tanıtılan sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İlhan Berk
- B) Edip Cansever
- C) Turgut Uyar
- D) Cemal Süreya
- E) Ülkü Tamer

3. Fransa'da ortaya çıkan akımının kurucusu Andre Breton'dur. Aklı değil, bilinçaltını temel alan akımda otomatik yazı metodu kullanılmıştır. Mizaha ve espriye önem verilmiştir. Akımın temel çağırışım tarzlarından biri de rüyadır. Türk edebiyatında temsilcileri de bu akımdan etkilenmiştir.

Yukarıda boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangileri getirilebilir?

- A) egzistansiyalizm-Öz şiir
- B) fütürizm-Toplumcu şiir
- C) kübizm-Öz şiir
- D) sembolizm-II.Yeni
- E) sürrealizm-I.Yeni

4. AĞACIM

Mahallemizde
Senden başka ağaç olsaydı
Seni bu kadar sevmezdim.
Fakat eğer sen
Bizimle beraber
Kaydırac oynamasını bilseydin
Seni daha çok severdim.
Güzel ağacım!
Sen kurduğun zaman
Biz de inşallah
Başka mahalleye taşınmış oluruz.

Yukarıdaki şiirle ilgili olarak aşağıdakilerin hangisi söylenemez?

- A) Konuşma dilinden yararlanılmıştır.
- B) Düzenli bir kafiyesi yoktur.
- C) Söz sanatı kullanılmamıştır.
- D) Serbest ölçüyle yazılmıştır.
- E) Sıradan bir konu işlenmiştir.

5. 1954'te İlhan Berk'in ortalarda kıpır kıpır dolaştığını, "....." görüşünü dile getirdiğini görüp "Yeditepe"de toplumsal açıdan yeniliğe nasıl bakılması gerektiğini anlatmaya çalışan bir yazı yayımlamıştım.

Bu cümlede boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilemez?

- A) Sanat yenilik içindir.
- B) Biçim içerikten önce gelir.
- C) Anlam değil imge önemlidir.
- D) Hayal gücüne ağırlık verilmelidir.
- E) Sıradan insanlar şiire konu olmalıdır.

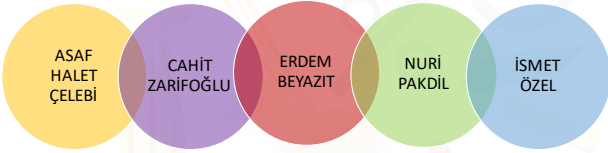

DİNİ DEĞERLERİ, GELENEĞE DUYARLIĞI VE METAFİZİK ANLAYIŞI ÖNE ÇIKARAN MODERN ŞİİR

Bu felsefe ve anlayışta olan sanatçıların amaçlarını gerçekleştirmek amacıyla kurduğu bir edebi topluluk yoktur. Her sanatçı bağımsız olarak eser vermiştir. Fakat bu sanatçıların yaşadıkları dönem, edebî çizgileri ve anlayışları onları ortak noktalarda buluşturmuştur.

- Millî ve manevi değerlerle örülü bir şiir anlayışları vardır.
- Anadolu coğrafyası, Anadolu insanları, İslami duyarlılık ve tasavvuf şiirlerine kaynaklık eder.
- Mistik bir hisle ahiret-dünya sorgulamaları yaparlar.
- Bu anlayıştaki şairlerin birçoğu gelenekle moderniyi birleştirmeyi amaçlar.
- Necip Fazıl, Mehmet Âkif ve Yahya Kemal'den etkilenmişlerdir.

BAŞLICA TEMSİLCİLERİ

ASAF HALET ÇELEBİ (1907-1908)

Sezgi şairidir. Asaf Halet Çelebi, Doğu kaynaklarından beslenen şiir anlayışının öncülerindedir. "Dünyada ne kadar şiir varsa o kadar şekil vardır." düşüncesini savunan Asaf Halet Çelebi; vezne, kafiye önemi vermediğini ve hece sayılarından yararlanarak "içi musiki dolu" şiirler yazdığını söyler. Zamanı ve mekânı harmanladığı zengin bir şiir dünyası içindedir. Açık anlamı gereksiz bulan sanatçı, somut malzemeyle yapılmış soyut şiiri gerçek şiir olarak görür. Şiirlerine mistik bir hava hâkimdir. Tasavvufa, Asya inançlarına, Budizm'e ait kavramlara çok yer vermiştir. Şiirlerinde okuyanları masal havasına sokan bir atmosfer hissedilir. Şiir: *He, Lamelif, Om Mani Padme Hum*

CAHİT ZARİFOĞLU (1940-1987)

Zarifoğlu şiirlerini "zor şiir" olarak adlandırır. Şiirlerinde kapalı bir anlam, İslami bir anlayış mevcuttur. Hikâye, roman, günlük, piyes, sohbet, radyofonik oyun gibi birçok türde eser vermesine rağmen kendini sadece şair olarak adlandırır. Çocuklar için yazdığı kitaplarda gerçekler ile hayaller iç içedir. Cahit Zarifoğlu'nun eserleri didaktik değildir. İslam, aşk, kadın onun şiirlerinde tüm güzelliğiyle ve soyut bir anlayışla ele alınmıştır. İkinci Yeni şiiri anlayışındadır. Şiirlerinde kahramanı kendisi olan bir serüven, madde-ruh ikilemi ve çatışması, Batı'nın hegemonyasına karşı başkaldırı vardır; pek çok tezat, trajik biçimde onun şiirlerinde birleşir. Şiirlerinde İslami motifler ağır basar. Nuru Pakdil ile *Edebiyat* dergisini çıkarmıştır.

Şiir: *İşaret Çocukları, Menziller, Yedi Güzel Adam, Korku ve Yakarış*

ERDEM BAYAZIT (1939-2008)

Toplumcu bir anlayışla, lirik duygularla, tartışmacı bir üslupla söylediği şiirleri vardır. Birçok şiirinde İslami bir duyarlılık olan şair tasavvufun yararlanır. En ünlü şiiri *Sebepe Ey*'de her şeyin tek sebebinin Allah olduğunu dile getirir. Az yazan bir sanatçıdır, şiirin zamanı geldiğinde kendiliğinden oluşacağına inanır. Serbest şiir yazar. Mistiktir, İkinci Yeni'nin anlatım olanaklarını İslami öğelerle zenginleştirmiştir. İslam estetiğinin biçimlendirdiği kapalı ve imgeli bir söylemi vardır. Modern insanı dinsel duyarlılığa davet eden şiirler yazmıştır.

Şiir: *Sebepe Ey, Risaleler, Şiirler*

İSMET ÖZEL (1944-...)

İsmet Özel; ilk dönem şiirlerinde emekçilerin mücadelesini, haksızlıkları, halkın sorunlarını işler. İkinci dönem sanat anlayışında mistisizm ve dinî duyarlılığa yönelir. İnsanın var olma çabasını irdeler. Özgün, imgeli, gizemli, etkin şiirler yazar. İmgede sınırları aşan şairin şiirleri, yoğun bir zekâ ve kurguya dayanır. Türkçeye hâkimdir. Şiirlerinde ahenk unsurlarına ve sözcük oyunlarına yer verir.

Şiir: *Erbain, Bir Yusuf Masal, Cinayetler Kitabı, Evet İsyan, Geceleyin Bir Koşu, Celladım Gülümserken*

NURİ PAKDİL (1934-2019)

İlkokuldan itibaren şiir yazan şair, lise yıllarındayken arkadaşlarıyla *Hamle* dergisini çıkarır. Kudüs için yazdığı şiirlerden dolayı "Kudüs Şairi" olarak anılır. Dili kapalı ve çağrışımlıdır, kendine göre bir üslup geliştiren şairlerdendir.

Şiir: *Sükût Suretinde, Ahid Kulesi, Anneler ve Kudüsler, Osmanlı Simitçiler Kasidesi.*

Biliyor musunuz?

- *Kayıt* şiirinde Cahit Zarifoğlu modern bir naat örneği ortaya koymuştur.
- Yedi Güzel Adam; Cahit Zarifoğlu, Erdem Bayazıt, Rasim Özdenören, Nuri Pakdil, Mehmet Akif İnan, Alaeddin Özdenören ve Ali Kutlay'dan oluşan arkadaş grubudur.

Dersi İzleyelim

Dinî, Mistik, Metafizik Geleneğe Yaslanan Şiir Ders Anlatım Videosu

1960 SONRASI TOPLUMCU EĞİLİMLERİ YANSITAN ŞİİR

Kendilerini toplumun sözcüsü gören bu dönem şairleri; şiirlerini ideolojik bir çizgide yalnızlık, bunalım, iç sıkıntısı yerine geleceğe inanç, umut gibi temalar çerçevesinde yazmışlardır. Sloganlaşan şiirler kaleme almışlardır. Evrensel sorunlar için şiiri araç olarak görmüşler, toplumun sözcülüğünü yaparak yerleşik düzene meydan okumuşlardır.

- Şiire, estetikten ziyade ideolojik ve düşünsel işlev doğrultusunda yaklaşırlar.
- Geleneksel söyleyişlerden yararlanmaya çalışırlar.
- İçinde buldukları düzeni eleştirirler; sınıf anlayışı, işçiler, halk, kadın hakları, kentleşme sorunları gibi temaları kullanırlar.
- Doğaya ve insana yer vererek diyalektiğe yönelirler.
- Sanat dili ve söyleyişinde aşırılıktan uzak durup açık bir anlatıma yer verirler.

BAŞLICA TEMSİLCİLERİ

SÜREYYA BERFE (1943-...)

İkinci Yeni anlayışına yakın şiirlerle şairliğe adım atmış; daha sonraları toplumsal, duygusal, Anadolu'yu hissettiren şiirler yazmıştır. İçinde nükteler barındıran ve kısa cümlelerle oluşturulmuş şiirler yazmasıyla dikkatleri çeker. Çocuk kitapları da olan sanatçının, çeşitli ödülleri de vardır. Bazı şiirlerini halk türkü ve deyimleri formunda yazar. Daha sonraları nesir ile şiir arasında bir denge kurmaya çalışır. Onun şiirleri ile pek çok farklı malzemenin şiirde kullanılabildiği görülür.

Şiir: *Gün Ola, Savrulan, Hayat ile Şiir, Ufkun Dışında, Şiir Çalışmaları, Ruhumun, Nabiga, Kalfa* (toplu şiirler)

ATAOL BEHRAMOĞLU (1942-...)

İlk şiirlerinde toplumsal ideolojiye yönelen şair daha sonraları daha esnek bir anlayışla haksızlıkları, sömürülenleri, ezilenleri anlatan şiirler yazmıştır. 1980 sonrası daha çok hapisane acılarını ve ailesine duyduğu özlemi dile getirmiştir. Şiirlerinde kendini aradığını dile getiren şair, şiirde serbest bir anlayış benimsemiştir.

Şiir: *Bir Ermeni General, Bir Gün Mutlaka, Mustafa Suphi Destanı, Türkiye Üzgün Yurdum Güzel Yurdum, Ne Yağmur Ne Şiirler, Kuşatmada, İyi Bir Yurttaş Aranıyor, Kızıma Mektuplar, Aşk İki Kişiliktir, Bebeklerin Ulusu Yok, Sevgilimsin, Yolculuk, Özlem Cesaret Ve Kavga Şiirleri, Yaşadıklarımın Öğrendiğim Bir Şey Var*

GÜLTEN AKIN (1933-2015)

İlk şiirleri doğa, aşk, ayrılık, özlem üzerineyken 1970'lerden sonra Nâzım Hikmet çizgisini benimseyerek toplumsal sorunlara yönelir. Bu şiirlerini 1956'da *Rüzgâr Saati* adlı kitabında toplar. 1980 öncesi siyasi çalkantıları, halkın yaşadıklarını gözlem ve izlenimleriyle birleştirerek şiirlerine yansıtır. Sonraki şiirlerinde toplumsal sorunlara yönelir. Kadının savunmasına, kadın sorunlarına ağırlık verir. Gezip gördüğü yerlerden aldığı esinle zenginleşen ve coşkulu bir insan sevgisiyle yoğrulan şiirinde; toplumsal sorunları, yaşam-halk ilişkisini öne çıkarır. Halk şiirinin olanaklarını ve folklor öğelerini çağdaş şiirle birleştirerek kendine özgü bir şiir ortaya koyar. Şiirleri pek çok dile çevrilir ve kırktan fazla şiiri bestelenir. Yazarın kısa oyunları da vardır.

Şiir: *Rüzgâr Saati, Kestim Kara Saçlarımı, Sığda, Kırmızı Karanfil, Maraş'ın ve Ökkeş'in Destanı, Ağıtlar ve Türküler, Seyran Destanı, İlahiler, Sevda Kalıcıdır, Sonra İşte Yaşlandım, Sessiz Arka Bahçeler, Uzak Bir Kıyıda*

Dersi İzleyelim

1960 Sonrası Toplumcu Eğilimleri
Yansıtan Şiir
Ders Anlatım Videosu

1. Dinî değerleri, geleneğe duyarlılığı ve metafizik anlayışı öne çıkaran modern şiir yazar şairler hangi sanatçılardan etkilenmişlerdir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. 1960 sonrası toplumcu eğilimleri yansıtan şairler, şiirlerinde hangi temaları işlemişlerdir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Tablodaki altı çizili sözcükleri anlam özelliklerine göre işaretleyiniz.

Cümleler	Somut Anlam	Soyut Anlam	Genel Anlam	Özel Anlam	Nicel Anlam	Nitel Anlam
<u>Özlem</u> dolu bakışıyla karşılaşmıştı onu.						
Taşıyamayacağı kadar <u>ağır</u> bir yük altında hissediyordu yüreğini.						
Hafif hafif esen <u>rüzgârın</u> saçlarına değmesiyle mutlu olurdu.						
Artık daha <u>geniş</u> bir eve taşınmanın vakti gelmişti.						
<u>Şiir</u> , ritim ve ahenk unsurlarıyla estetik zevk oluşturan bir edebî türdür.						
Huysuzlanan <u>kedisinin</u> mamasını verdikten sonra onu kucağında sakinleştirdi.						

1. Rasim Özdenören, Erdem Bayazıt ve Mehmet Akif İnan'la Maraş Lisesinde başlayan arkadaşlıkları *Diriliş, Edebiyat ve Maveria* dergilerinde sürdü. 1967'de haftalık Yeni İstiklal gazetesinde yayımlanan şiirlerini ilk kitabı "İşaret Çocuklar"ına aldı. 1973'te ikinci kitabı "Yedi Güzel Adam" çıktı. Kalbi binlerce Müslüman yürek için atıyordu ve sesleniyordu tüm kalbiyle olanlara: "Bir kalbiniz vardır, onu tanıyınız." Yazdığı bir çift mısradaki "Bir şair olmak isterdim/ İslam haritasında" diyordu. Tüm benliğini inancı uğruna harcamak istiyordu. Gâh Afganistan'ın gâh Filistin'in gâh Beyrut'un hüznü oturmuştur o nahif şairin içine.
- "Yanakları, saçları, gözleri yanmış,
Zehirli gaz bombaları
Yılan gibi sokmuş, yalamış gövdelerini
Ağızları, küçücük dilleri yanmış
Bütün Beyrut sapsarı olmuş."
dizelerinde zulüm altında ezilen mazlumların yanında atan bir kalp olmayı kendine has duyarlılığıyla dile getirmiştir.

Bu parçada sözü edilen şair, aşağıdaki şiir akımlarından hangisinin temsilcileri arasında yer alır?

- A) Divan edebiyatı
- B) Millî Edebiyat
- C) Mistik şiir
- D) Toplumsal gerçekçi
- E) II. Yeni

2. Mistik akım bu şairde çok çarpıcı olarak görülür. Doğu dinleri ve felsefesini çok iyi bilen, gerçeği bunlar vasıtasıyla aşmaya çalışan şairin şiirleri varlığın derinliğine inen ve insanı asırlardan beri geliştiren tarih ve medeniyetin içinde ele alan "kültür şiiri"dir. Bu şiir, bütün kâinatı karar ve okuyucuda garip, zengin, karışık izlenimler bırakır.

Bu açıklamaya göre aşağıdaki dizelerden hangisi sözü edilen şaire ait olabilir?

- A) an gelir
paldır küldür yıkılır bulutlar
- B) 1902'de doğdum
doğduğum şehre dönmedim bir daha
- C) gece başladı mı bir yerde
ağır kurşun bulutlar iner üzerime
- D) iyilikler dolu yüreğin var
rahmetler taşırın
- E) bir güldür severken kırmızı
bir güldür çocuk kahkahalarında

3. I. *Yeşeren Otlar*
II. *Eski Toprak*
III. *Yedi Güzel Adam*
IV. *Risaleler*

Yukarıda numaralandırılan eserler aşağıdaki sanatçılarla eşleştirildiğinde hangi sanatçı dışarıda kalır?

- A) Erdem Bayazıt
- B) Cahit Zarifoğlu
- C) Cahit Külebi
- D) Behçet Necatigil
- E) Asaf Hâlet Çelebi

4. Aşağıdakilerden hangisi 1960 sonrası toplumcu eğilimleri yansıtan şiirin özelliklerinden biri **değildir**?

- A) Şairler kendilerini toplumun sözcüsü olarak görmüşlerdir.
- B) Günlük konuşma dilini şiire uygulamaya çalışmışlardır.
- C) Şiirlerinde emek ve alın teri kavramları ön plana çıkar.
- D) Şairler şiirlerinde slogan üslubundan yararlanmışlardır.
- E) Şiir toplum bilincini uyaran ve topluma dönüştüren bireysel bilincin sesidir.

5. 60 sonrası toplumcu eğilimleriyle öne çıkan genç kuşak şairlerinden İsmet Özel "Geceleyin Bir Koşu (I)", Süreyya Berfe "Bir Gün Mutlaka (II)", Ataoğulları Behramoğlu "Gün Ola (III)" adlı şiir kitaplarını aynı zaman diliminde yayımladılar. Nihat Behram "Hayatımız Üstüne Şiirler (IV)" Refik Durbaş "Hücremde Ay Işığı (V)" kitaplarıyla, genel tema ve biçim özellikleriyle 60 sonrası toplumcu şairler kuşağı içinde yer aldılar. Nihat Behram'ın ilk kitabını kısa aralıklarla izleyen şiir kitaplarında 70'li yılların toplumsal acıları yoğun biçimde yer aldı.

Bu parçada numaralanmış eserlerden hangileri yer değiştirebilir?

- A) I ve II.
- B) I ve III.
- C) II ve III.
- D) III ve IV.
- E) V ve VI.

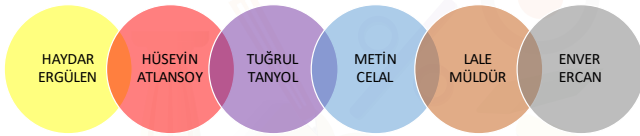

1980 SONRASI TÜRK ŞİİRİ

Sadece şiirin gündem olduğu, önemli olan eserdir anlayışının hâkim olduğu bir dönemdir. Şiirle karşı karşıya gelinen bu dönemde insani duyarlılık ve evrensel tecrübeler şiirin olmazsa olmazı olur. Şiirde bir iç hesaplaşma başlar, imgenin boyutu şeffaflaşır.

- Halk şiirinden, dilinden, kültüründen istifade ederler.
- Sorunları değişik temalar kullanarak alaylı ve mizahlı anlatımla çözmeye çalışırlar.
- Çeviri bu dönem şiirinin yörüngesi gibidir.
- Otobiyografik bir şiir geliştirirler.
- Geleneksel birikimi önemserler.
- 1980 sonrası şiir, İkinci Yeni'yi çağrıştıran bir şiirdir.
- Aynı zaman diliminde farklı şiir anlayışlarının temsilcilerini barındırır.
- Uzak çağrışımlara yeniden itibar edilir.
- Bu dönemde şiir nesre yaklaştırılmıştır.

BAŞLICA TEMSİLCİLERİ

HAYDAR ERGÜLEN (1956-...)

İmgeci şiirin öncülerindedir. Müzikaliteyi, imajları şiirlerinde ustaca şekillendirir. Tüm şiirleri bir imge etrafındadır. Şiirlerinde çağrışım zenginliği vardır. Şair yazdığı şiir ve denemeleri "güzel söz kardeşliği" olarak ifade etmektedir. Klasik ve çağdaş şiirin birikimini özümsemiştir. Ölüm, yalnızlık, yabancılaşma şiirlerinin ana temalarıdır. Hüzün, dostluk, kardeşlik, sevgi, aşk gibi konuları da işler.

Şiir: *Karşılığını Bulmamış Sorular, Sokak Prensesi, Sırat Şiirleri, Eskiden Terzi, Ölüm Bir Skandal, Karton Valiz, Nar, Hafız ve Semender, Keder Gibi Ödünç, 40 Şiir ve Bir, Yağmur Cemi, Hafıza, Üzgün Kediler Gazeli*

HÜSEYİN ATLANSOY (1962-...)

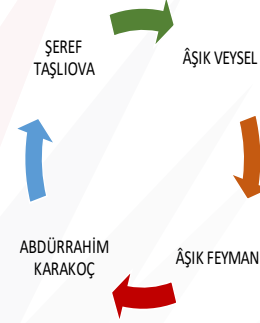
Diriliş, Yönelişler, Yedi İklim, Bürde, Kayıtlar, İpek Dili, Dergâh, Kaşgar ve Hece dergilerinde şiirlerini yayımlamıştır. Aşk, ölüm, çocuk, medeniyet, şehir temalarına büyük önem vermiştir. Mistik-metafizikçi şiiri kendi kuşağı içinde temsil eden bir şairdir. Lirik ve ironi olmazsa olmazdır. Özünü vermek, ruha ulaşmak amacıdır. İkinci Yeni şiirinden etkilenmiş, imge ve çağrışımlara yer vermiştir.

Şiir: *İntihar İlacı, Balkon Çıkmazında Efendilik Tarihi, Şehir Konuşmaları, Kaçak Yolcu, İlk Sözler, Karşılama Töreni, Su Burcu, Gül-deste*

CUMHURİYET SONRASI HALK ŞİİRİ

Halk şiiri alanında Cumhuriyet Dönemi'nde de özgün eserler verilmiştir. Bu eserlerde geleneğin izleri kadar yeni ve güncel konular da mevcuttur.

- Türk toplumunu ilgilendiren tüm temalar açık ve anlaşılır bir anlatımla dile getirilir.
- Günümüzün saz şairleri konu ve tema bakımından şiiri daha geniş bir yelpazede sunarlar.
- Usta-çırak kültürü devam etmiştir.
- Bu dönemde; bazı ozanların şiirlerini saz eşliğinde söylediği, bazıların şiirleri bir başkası tarafından bestelendiği hatta bazılarının saz bile çalmadığı görülür.
- Halk kültürüyle ilgili araştırmalara önem verilmesi, kurumsal çalışmalar yapılması ve güçlü temsilcilerin olması halk şiirini öne çıkarmıştır.

ÂŞIK VEYSEL (1894-1973)

Cumhuriyet Dönemi'nde, halk edebiyatı âşıklık geleneğini sürdüren son büyük ozandır. Çocukluğunda geçirdiği çiçek hastalığından görme duyusunu kaybeder. Bunun etkisiyle içine kapanıp içli, yanık şiirler söylemeye başlar. Ümmî şairler arasındadır. Önceleri başka âşıkların türkülerini çalar. Ahmet Kutsi Tecer'in telkiniyle özgünleşir, kendi sözlerini yazıp söylemeye başlar. İnsan aşkı, yurt sevgisi, doğa sevgisi, yurt güzellikleri, insanlık aşkını dile getiren güzelleme, methiye, taşlama, şathiye, devriye gibi türlerde şiirler söyler. Yunus Emre, Pir Sultan Abdal, Karacaoğlan, Dadaloğlu'ndan etkilenir. Din, siyaset, toplumsal olaylara ince eleştiriler yönelttiği şiirleri de vardır. "Toprak şairi" olarak da bilinir.

Şiir: *Dostlar Beni Hatırlasın, Sazımdan Sesler, Değişler*

ABDÜRRAHİM KARAKOÇ (1932-2012)

Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı'nın ve günümüzün âşık tarzının önde gelen şairlerindedir. Çok küçük yaşlarda şiire başlar. Eserlerinde insanı merkeze alır. Sevgi şiirleriyle de ön plana çıkar. İlk yazdığı şiirlerini beğenmeyip yacacak kadar şiirlerde seçici olmaya çalışır. Dönemin şartları nedeniyle mücadeleci şiirler kaleme alır. Saz çalmayan bir ozan olan Karakoç hem taşlamaları hem de sevgi ile ilgili yazdığı şiirleriyle tanınır. Çoğu şiiri bestelenir. *Mihriban* en sevilen türküsü olarak ön plana çıkar. Sanatıyla haksızlıklara karşı mücadele eder. Şiirlerinde hicvedici özellikler de vardır.

Şiir: *Hasan'a Mektuplar, Vur Emri, Eli Kulakta, Kan Yazısı, Beşinci Mevsim, Suları İslatamadım, Gerdanlık, Gökçekimi*

ŞEREF TAŞLIOVA (1938-2014)

Cumhuriyet Dönemi halk şiirinin önde gelen isimlerinden olan Şeref Taşlıova, saza hâkimiyeti ve güçlü doğaçlama yeteneği ile dikkat çekmiştir. Yaşadığı zaman boyunca Konya Âşıklar Bayramı'na katılmıştır. Birçok dergide şiirleri ve folklor üstüne yazıları yayımlanır. 1000'den fazla şiiri bulunan Şeref Taşlıova'nın şiirlerinde Azeri, Fars ve Anadolu kültürü iç içedir. Şiirlerinde aşk, hasret, tabiat ve sosyal konuları işlemiştir. UNESCO tarafından, âşıklık geleneği temsilcisi olarak Yaşayan İnsan Hazinesi seçilmiştir.

Şiir: *Ben Bir Şeyda Bülbül, Güzel Görünür, Gönül Bahçesi*

Dersi İzleyelim

1980 Sonrası Türk Şiiri
Ders Anlatım Videosu

Cumhuriyet Sonrası
Halk Şiiri
Ders Anlatım Videosu

1. 1980 sonrası Türk şiirinde şairlerin genel yaklaşımı nedir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. 20. yüzyılda halk şiirine değer verilmesinin temel sebepleri neler olabilir? Açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Aşağıdaki şiirde halk edebiyatı nazım özelliklerinden hangileri görülmektedir, açıklayınız.

MİHRİBAN

Sarı saçlarına deli gönlümü
Bağlamışlar, çözülmüyor Mihriban!
Ayrılıktan zor belleme ölümü
Görmeyince sezilmiyor Mihriban!

Yâr deyince kalem elden düşüyor
Gözlerim görmüyor aklım şaşıyor
Lâmbamda titreyen alev üşüyor
Aşk kağıda yazılmıyor Mihriban!

...

Tarife sığmıyor aşkın anlamı
Ancak çeken bilir bu derdi, gamı
Bir kördüğüm baştan sona tamamı
Çözemedim çözülmüyor Mihriban!

Abdurrahim Karakoç

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1. Aşağıdakilerden hangisi 1980 sonrasında eser veren şairlerden biri değildir?

- A) Murathan Mungan
- B) Hüseyin Atlansoy
- C) Küçük İskender
- D) Cahit Zarifoğlu
- E) Lâle Müldür

2. Cumhuriyet Dönemi'nde âşık tarzı halk edebiyatının büyük ustalarındandır. Yaşayan Türkçe ve hece ölçüsü ile aşk ve gurbet şiirleri yazmış; özellikle taşlamalarıyla adını duyurmuş, şiirlerinde içten bir anlatım yakalamış, birçok şiiri bestelenmiş, "Mihriban" adlı şiiriyle gönüllerde taht kurmuştur.

Bu parçada tanıtılan sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Abdurrahim Karakoç
- B) Âşık Feymani
- C) Şeref Taşlıova
- D) Âşık Mahzunî Şerif
- E) Neşet Ertaş

3. Sesimi sesinin üstüne koyma

Kara gecede, karanlıkta, acılı
Yüreğimde yeşerdiyse de alevi ölümün
Kan boğmadı daha korkuyu
Kırılmadı kin ve öfkenin fidanı

Bu şiirdeki kelime ve kelime gruplarının kullanımıyla ilgili hangisi söylenemez?

- A) Gerçek anlamı dışında kullanılan kelimeler vardır.
- B) Yakın anlamlı kelimeler kullanılmıştır.
- C) Sesteş kelimeler vardır.
- D) Nicelik ifade eden kelimeler vardır.
- E) Soyut anlamlı kelimeler kullanılmıştır.

4. İncelemeye çalıştığım yazarlarımızı ---- Türk romanına hangi yönden katkıda bulduklarını, geliştirdikleri teknikleri ve çoğunda ortak olan Doğu-Batı sorunsalına yaklaşımlarında roman türünü ne denli başarıyla kullandıklarını ---- istediğimden her birinin bir iki yapıtı üzerinde yoğunlaşmayı ve uzunca durmayı tercih ettim.

Bu parçada boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangileri sırasıyla getirilmelidir?

- A) araştırırken-belirtmek
- B) tanıtırken-eleştirmek
- C) değerlendirirken-saptamak
- D) bildirirken-kanıtlamak
- E) nitelerken-öngörmek

5. Dost dost diye nicesine sarıldım
Benim sadık yârim kara topraktr
Beyhude dolandım boşa yoruldu
Benim sadık yârim kara topraktr

Nice güzellere bağlandım kaldım
Ne bir vefa gördüm ne fayda buldum
Her türlü isteğim topraktan aldım
Benim sadık yârim kara topraktr

Bu dizeler aşağıdaki sanatçılardan hangisine aittir?

- A) Murat Çobanoğlu
- B) Âşık Mahzunî Şerif
- C) Neşet Ertaş
- D) Şeref Taşlıova
- E) Âşık Veysel

6. 1980 sonrası Türk şiirinin kendine özgü sese sahip şairlerindenidir. Sade, ince ve lirik bir duyusla insan-dünya ilişkisini ve insanın evrendeki temel varoluş sebebini sorgular. Şiirlerinin ana izleği başta ölüm olmak üzere, yalnızlık ve yabancılaşmadır. *Na'ın* imgelem dünyasını genişleten sanatçı, *Kırk Şiir* ve *Bir* kitabıyla Behçet Necatigil Şiir Ödülü'ne; *Keder Gibi Ödünç* adlı eseriyle Cemal Süreya Şiir Ödülü'ne layık görülmüştür.

Bu metinde sözü edilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ebubekir Eroğlu
- B) Lâle Müldür
- C) Hüseyin Atlansoy
- D) Enis Batur
- E) Haydar Ergülen

TYT 2019

7. Kemalettin Tuğcu bizlere yoksulluğu, yaşayla savaşmayı, acımayı, yardımlaşmayı ve paylaşmayı öğretti. Kahramanları hiç yüzüstü, umarsız bırakmadı. Eserleriyle Tuğcu okurlarına bir bakıma acı aşısı yaptı.

Bu parçada altı çizili sözle asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kitaplarıyla acılara, zorluklara göğüs germe becerisi kazandırmak
- B) Yaşanan acıların okurla paylaşarak azalmasını sağlamak
- C) Odağına acıyı alarak kalemini edebî yönden güçlendirmek
- D) Acıyla yoğrulmuş hayatların kendi yönünü bulacağını göstermek
- E) Toplumun yaşadığı acıları yalın hâliyle eserlerine aktarabilmek

Açık Uçlu Sorular - Garip Şiiri / İkinci Yeni Şiiri

- Cevap:** Vezin ve kafiye reddederler. Şiire günlük konuşma dilini yerleştirmeye çalışırlar. Yapaylığa, mecaza ve ağır-ağdalı üsluba karşıdırlar. Söz ve anlam oyunlarından uzak durmuşlardır. Halkın söz değerlerinden faydalanırlar.
- Cevap:** İkinci Yeni, Garip Hareketi'ne tepki olarak doğmuştur. Anlamda kapalılık, somutları soyutlaştırmak gibi halk şiirini görmezden gelen bir tutum içindedirler. İkinci Yeniciler için öncelik biçimdir. İçerik biçimi tayin eder, düşünceyle değişik sözcükler türetme telaşları vardır.

Açık Uçlu Sorular

- Cevap:** Necip Fazıl, Mehmet Âkif ve Yahya Kemal'den etkilenmişlerdir.
- Cevap:** 1960 sonrası toplumcu eğilimleri yansıtan şairler; şiirlerinde "yerleşik düzene eleştiri, sınıfsal sorunlar, kadın, doğa, kentleşme sorunları" gibi temaları işlemişlerdir.
- Cevap:**

Cümleler	Somut Anlam	Soyut Anlam	Genel Anlam	Özel Anlam	Nicel Anlam	Nitel Anlam
Özlem dolu bakışıyla karşılamıştı onu.		x				
Taşıyamayacağı kadar ağır bir yük altında hissediyordu yüreğini.						x
Hafif hafif esen rüzgârın saçlarına değmesiyle mutlu olurdu.	x					
Artık daha geniş bir eve taşınmanın vakti gelmişti.					x	
Şiir, ritim ve ahenk unsurlarıyla estetik zevk oluşturan bir edebî türdür.			x			
Huysuzlanan kedisinin mamasını verdikten sonra onu kucağında sakinleştirdi.				x		

Açık Uçlu Sorular - 1980 Sonrası Türk Şiiri / Cumhuriyet Sonrası Halk Şiiri

- Cevap:** 1980 sonrası Türk şiirinde şairler; Türk şiirinin bir bütün olduğu, bu şiirin hiçbir ayırım gözetilmeden sahiplenilmesi gerektiği yaklaşımına sahiptirler.
- Cevap:**
 - Yaşayan bir gelenek olarak yeni ve etkin sanatçılarla bezenmesi,
 - Kurumların halk kültürüyle ilgili araştırmalara değer vermesi ve etkili, aktif çalışmalar yapması,
 - Halk kültürünün önemini anlaşılması,
 - Toplum sorunlarına halk şairlerinin çözüm arama çabaları, halkı bilinçlendirme, halkın bakış açısını önemseme gibi etkenler halk şiirine ilgiyi artırmıştır.
- Cevap:** Hece ölçüsü kullanılmıştır. Dörtlüklerle yazılmıştır. Açık bir dille yazılmıştır. Aşk teması işlenmiştir.

Çoktan Seçmeli Sorular - Garip Şiiri / İkinci Yeni Şiiri

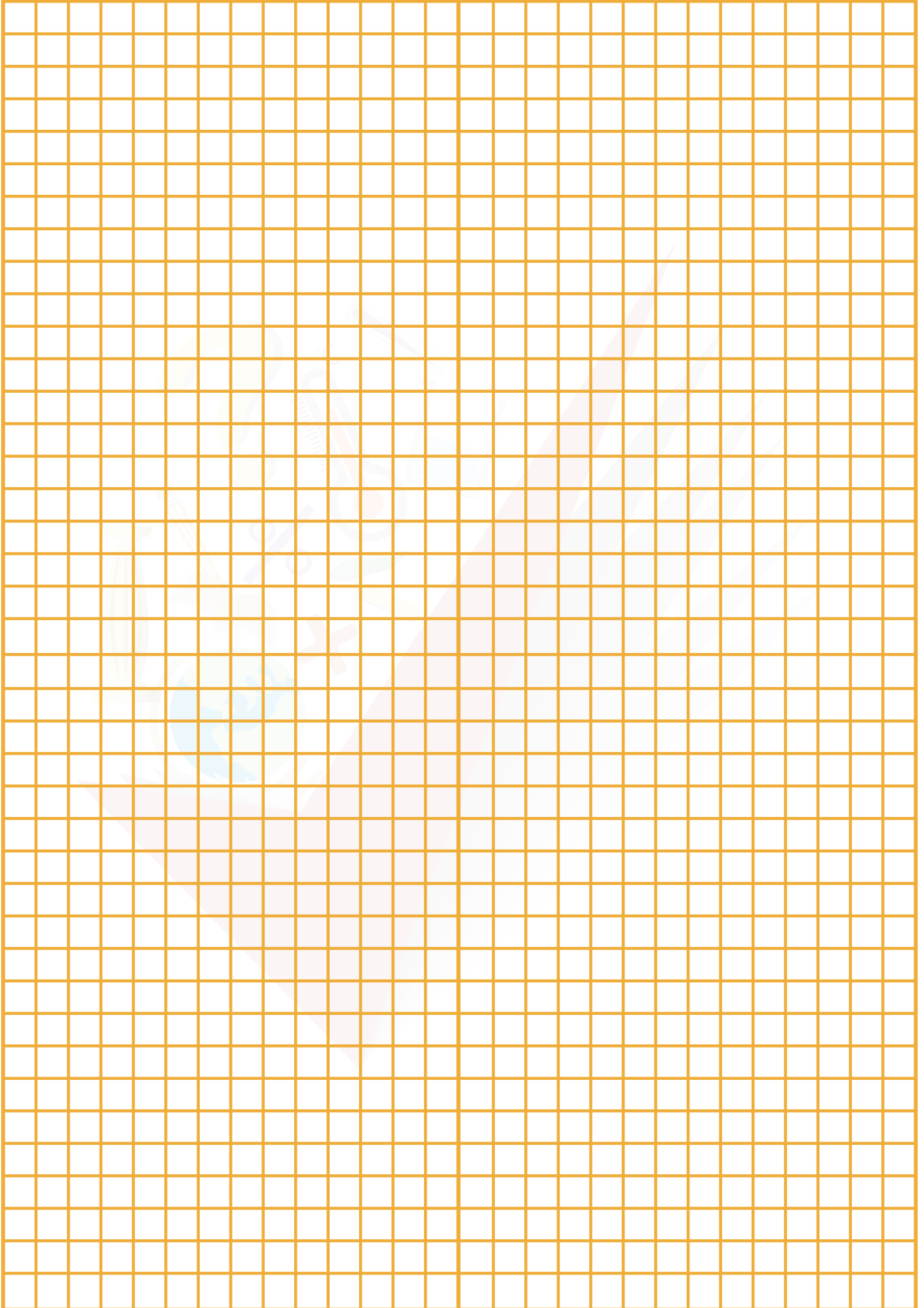
1 - E	2 - A	3 - E	4 - C	5 - E
-------	-------	-------	-------	-------

Çoktan Seçmeli Sorular

1 - C	2 - D	3 - E	4 - B	5 - C
-------	-------	-------	-------	-------

Çoktan Seçmeli Sorular - 1980 Sonrası Türk Şiiri / Cumhuriyet Sonrası Halk Şiiri / Sözcükte Anlam

1 - D	2 - A	3 - D	4 - C	5 - E	6 - E	7 - A
-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Konu Özeti

Konuyla ilgili kısa ve öz bilgiler

Açık Uçlu Sorular

Konuyla ilgili ufkunuzu açacak sorular

Çoktan Seçmeli Sorular

Konuyla ilgili çoktan seçmeli testleri

Neler Öğreneceğiz?

Fasikülde hangi konuların öğrenildiği

Hatırlayalım

Konuyla ilgili önceki bilgiler

Araştırma

Konuyla ilgili detaylı bilgiye ulaşmanız için ödevler

Faydalı Linkler

Konuyla ilgili yararlanılabilecek web siteleri

Kritik Bilgi

Fasikülde geçen konuyla ilgili en önemli bilgi

Bir Örnek de Sen Ver

Konuyla ilgili sizden gelen örnekler

Biliyor musunuz?

Konuyla ilgili çarpıcı bilgiler

Filozof Der ki

Filozofların konuyla ilgili söylediği önemli sözler

Felsefe Sözlüğü

Felsefe ile ilgili kavramlar

Haritada Bulalım

Konuyla ilgili özellikleri haritada işaretleme

Dersi İzleyelim

Konuyla ilgili konu anlatım videoları

Dikkat!

Fasikülde karıştırılmaması gereken bilgiler